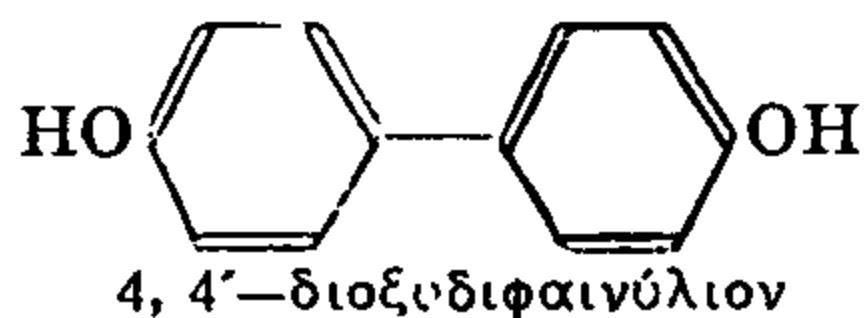
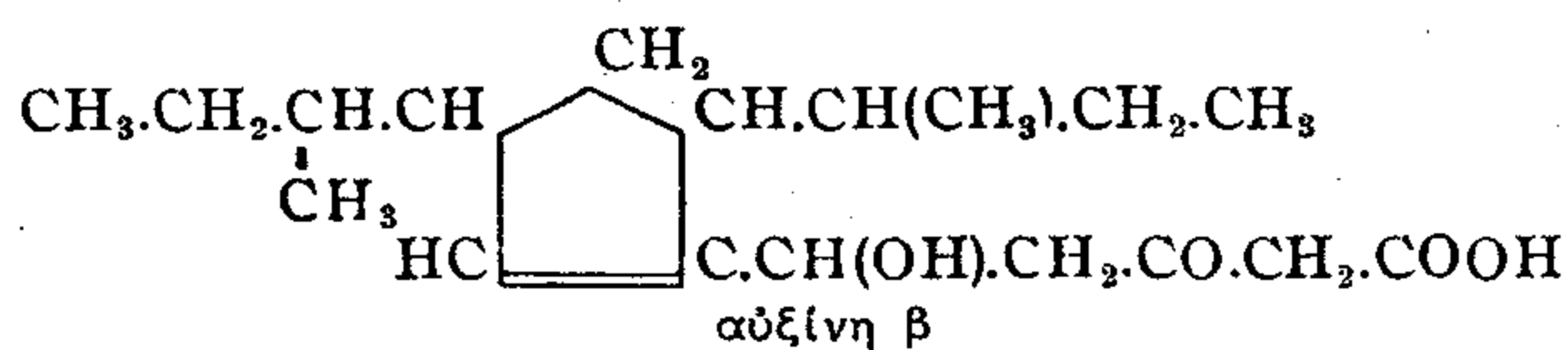
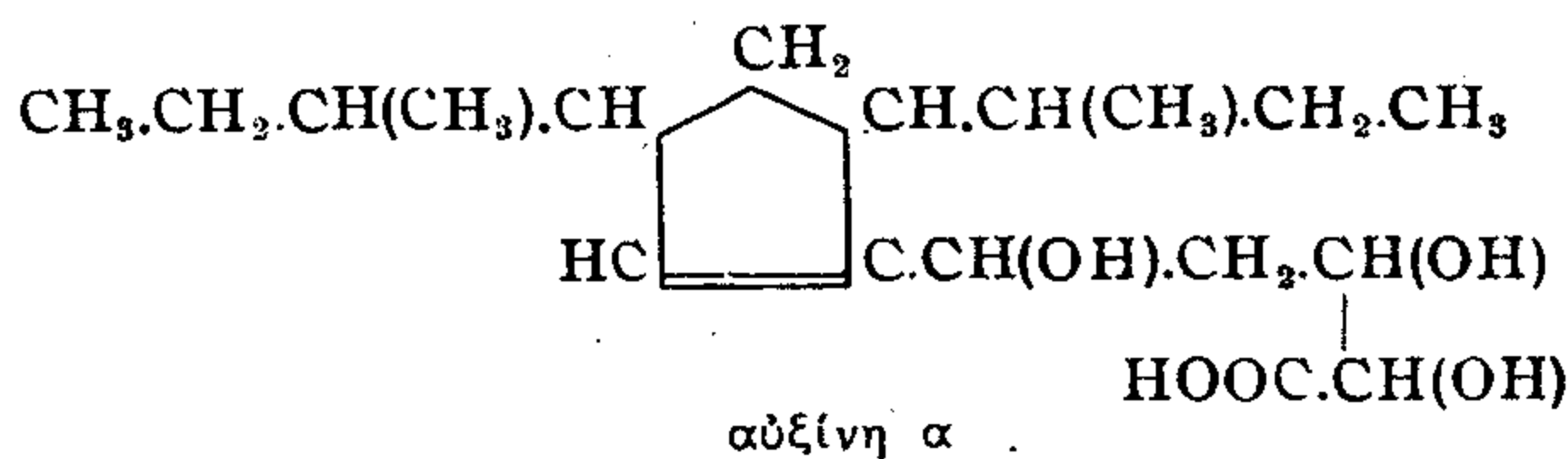

οξυφαινυλομεθάνια. Προς τὸ παρὸν, ἡ ἀπλουστέρα οἰστρογόνος ἔνωση εἶναι τὸ 4,4'-διοξυδιφαινύλιον,

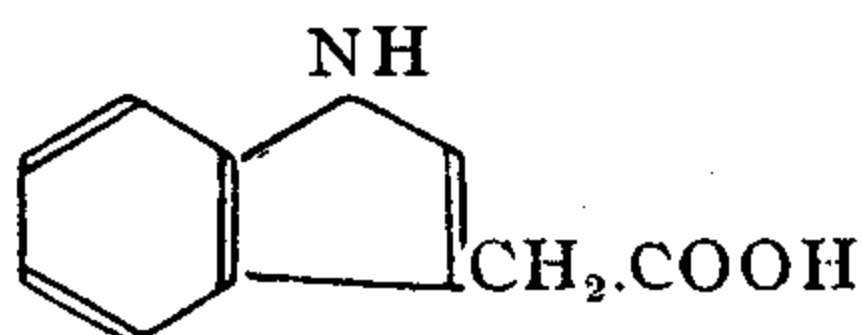

συνεχίζονται δὲ πειραματισμοὶ πρὸς μελέτην τῆς ἐπιδράσεως τῆς θέσεως τοῦ ὑδροξυλίου τῆς ἔνωσης ταύτης ὡς καὶ τῆς ἐπιμηκύνσεως τῆς ἀλύσεως τῆς συνδεύσεως τὰς ὀξυφαινυλικὰς ρίζας. Μέχρι τῆς στιγμῆς ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ εἰσαγωγή διπλοῦ δεσμοῦ εἰς τὴν ἄλυσιν ἐπαυξάνει τὴν δραστικότητα τῆς ἔνωσης.

Καταλήγων ὁ συγγραφεὺς δίδει τὴν γνώμην του ἐπὶ τοῦ ἐξῆς ἐρωτήματος: Μήπως αἱ ἀνωτέρω ἀπροσδόκητοι παρατηρήσεις ἀποδεικνύουν ὅτι ὁ γεννητικὸς ὁρμονικὸς κύκλος, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς ἄλλα βιολογικὰ φαινόμενα, εἶναι δυνατόν νὰ προκληθῇ ὑπὸ ἔνωσης διαφόρων, μὴ εἰδικῶν; Ὁ συγγραφεὺς φρονεῖ ὅτι αἱ μέχρι τοῦδε ἔρευναι δὲν ἐπιβάλλουν τοιοῦτον συμπέρασμα. Πρὸς τὸ παρὸν εἶναι βεβαίως ἀδύνατος ἡ διατύπωσις θεωρίας πρὸς ἐξήγησιν τῆς δραστικότητος τῶν ἐξετασθεισῶν ἔνωσης. Διαφαίνεται ἐν τούτοις σχετικὴ εἰδικότης δράσεως καὶ κατὰ τὰ φαινόμενα τοῦ γεννητικοῦ ὁρμονικοῦ κύκλου ἐκ τοῦ ὅτι δὲν παρουσιάζονται οἰστρογόνοι ὄλοι αἱ φαιανθρενικαὶ καὶ αἱ ὀξυφαινυλικαὶ ἔνωσης. Ἀπεναντίας, ἀρκοῦν ἐνίοτε μικραὶ παραλλαγαὶ τοῦ μορίου τοιούτων ἔνωσης διὰ ν' ἀπολέσουν αὗται τὰς οἰστρογόνους τῶν ιδιότητας. Ἐξ ἄλλου, δὲν ἔχομεν σαφῆ ἀντίληψιν τῆς εἰδικότητος ἄλλων βιολογικῶν ἐπεξεργασιῶν, διότι πρὸς τὸ παρὸν οὐδεμιᾶς ἐπεχειρήθη, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, τόσον ἐπισταμένη ἔρευνα. Ἀντιθέτως, ὑπάρχουν παραδείγματα συνηγοροῦντα ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως, καθ' ἣν καὶ ἄλλαι βιολογικαὶ ἀντιδράσεις δὲν τελοῦνται ὑπὸ αὐστηρῶς εἰδικῶν ἔνωσης. Εἶναι π.χ. γνωστὰ τέσσαρες ἔνωσης δυνάμεναι νὰ παραγάγουν τὰ φαινόμενα τὰ ὁποῖα προκαλοῦνται ἐκ τῆς δράσεως τῆς γεννητικῆς ὁρμόνης τοῦ ἄρρενος, δύο δὲ ἄλλαι ἔνωσης παρουσιάζουν δράσιν ὁμοίαν πρὸς τὴν τοῦ θυρεοειδοῦς ἀδέενος. Ἐκ δὲ τοῦ φυτικοῦ κόσμου γνωρίζομεν δύο ὁρμόνας, τὰς αὐξίνας (α καὶ β),

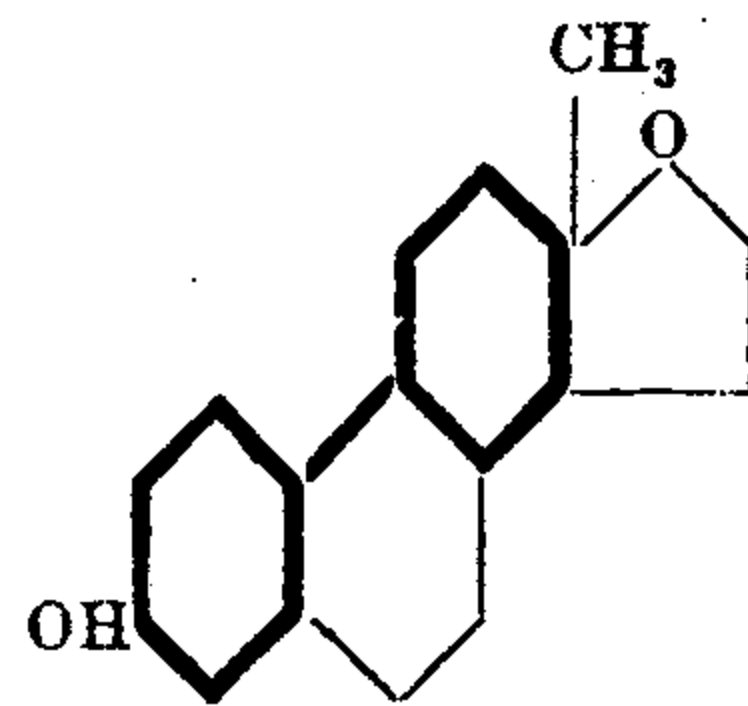

ὡς καὶ ἔνωσιν τελείως ἀσχέτου συνθέσεως, τὸ ἰνδολυλοξικὸν ὀξύ,

δεικνύουσιν ὅμως σαφῆ τὴν ὁρμονικὴν ιδιότητα τῆς

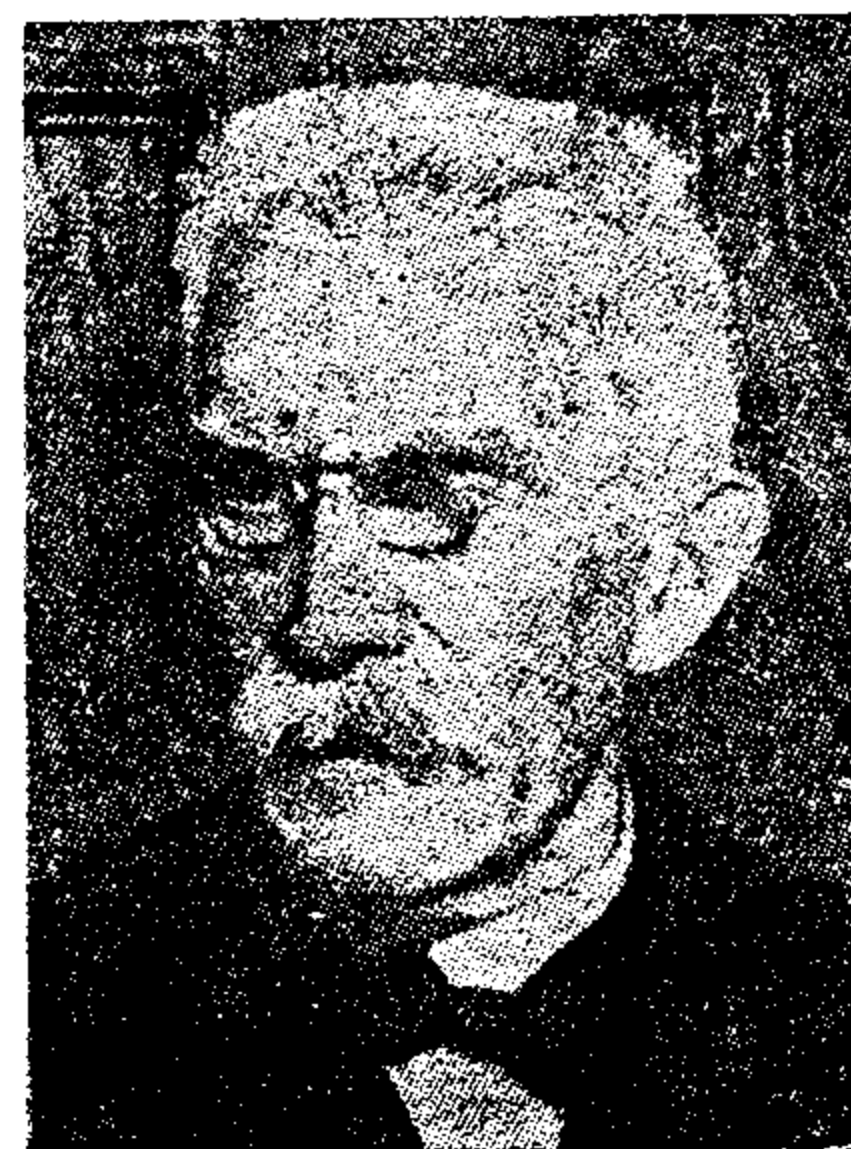
αὐξίνης. Προκειμένου περὶ τῆς ὠθητικῆς ὁρμόνης, ἐγείρεται ἡ ὑπόθεσις, καθ' ἣν ἐντὸς τοῦ ὄργανισμοῦ θὰ ἦτο δυνατὴ ἡ διάσπασις αὐτῆς εἰς ἔνωσης ἀπλουστέρας, ἀποτελούσας τὸν πραγματικὸν οἰστρογόνον παράγοντα. Ἡ διάσπασις αὕτη, κατὰ καθαρῶς ὑποθετικὴν πάντοτε ἐκδοχὴν, θὰ ἐτελεῖτο ἴσως κατὰ τὸ παρτιθέμενον σχῆμα.

ΖΩΗ ΜΕΛΑ - ΙΩΑΝΝΙΔΗ

HENRY LE CHATELIER

1850 - 1936

Πρὸ διμήνου ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 86 ἐτῶν ὁ Henry Le Chatelier. Ὁ Le Chatelier ἀποτελεῖ σπάνιον παράδειγμα ἐξηκονταπενταετοῦς δράσεως ἐκτεταμένης εἰς πλείστους κλάδους τῆς θεωρητικῆς καὶ τῆς ἐφηρμοσμένης Χημείας, ὡς καὶ τῆς Βιομηχανίας, μετὰ παράλληλον δράσιν διδακτικὴν, οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν.

Ἀπὸ βιβλίον του ἐκδοθὲν τελευταίως ¹⁾ παραλαμβάνομεν τὰς ἐξῆς αὐτοβιογραφικὰς σημειώσεις:

Χάρις εἰς τὴν ὑποστήριξιν ἐνὸς πατρικοῦ φίλου, δύο ἔτη μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του ἀπὸ τὴν École des Mines, διωρίσθη καθηγητὴς τῆς Χημείας εἰς τὴν Σχολὴν ταύτην. Ἐπιθυμῶν νὰ ἐργασθῇ καὶ μὴ εὐρίσκων σπουδαιότερον θέμα, ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τῆς ὑδροξυλικῆς ἀσβέστου, ἣτις καὶ ἀπετέλεσε τὴν διδακτορικὴν του διατριβήν. Ἐπεκτείνων τὰς ἐρεῦνας του ἐπὶ τοῦ τσιμέντου, εὐρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ μελετήσῃ τὰ προβλήματα τῆς χημικῆς ἰσορροπίας, νὰ ἐφεύρῃ τὸ πρῶτον ὀπτικὸν πυρόμετρον ὑψηλῶν θερμοκρασιῶν, νὰ τελειοποιήσῃ τὸ θερμοηλεκτρικὸν θερμομέτρον κ.λ. Ἀσχολούμενος μετὰ τὴν ἔρευναν τῶν ἐκρήξεων τῶν ἀνθρακωρυχείων ἐμελέτησε πλήρως θεωρητικῶς τὰ φαινόμενα τῆς καύσεως καὶ τὰς εἰδικὰς θερμότητας τῶν ἀερίων εἰς ὑψηλὰς θερμο-

¹⁾ De la méthode dans les Sciences Expérimentales. Συνιστώμεν ὅλως ἰδιαίτερως τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, ὡς καὶ μιᾶς σειρᾶς τριῶν διαλέξεων περιεχομένων εἰς τὸ βιβλίον του «L'Industrie, la Science, l'Organisation» 1935.

κρασίας. Αργότερον αὐτὸς πρῶτος εἰσήγαγεν εἰς τὴν πρᾶξιν τὴν κοινοτάτην σήμερον συγκόλλησιν τοῦ χαλβος διὰ φλογὸς ὀξυγόνου καὶ ἀκετυλενίου. Μελετῶν τὰ πυρίμαχα ὑλικά ἀνεκάλυψε τὰς ἀνωμαλίας τῆς διαστολῆς τοῦ χαλαζίου καὶ προσδιώρισε διαφοροὺς ἀλλοτροπικὰς μεταβολὰς τῶν κρυστάλλων.

Ἐποχρῶθεις νὰ διδάξῃ μεταλλουργίαν ἐπεδόθη εἰς σχετικὰς ἐρεῦνας διὰ τοῦ μικροσκοπίου, ἐθεμελίωσε τὴν θεωρίαν τῶν κραμάτων καὶ ἴδρυσεν τὸ γνωστὸν περιοδικὸν *Revue de Métallurgie*.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Moissan ὠνομάσθη καθηγητῆς εἰς τὴν Sorbonne, χωρὶς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν *École des Mines* καὶ τὰς θεωρητικὰς του ἐργασίας.

Ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν του ἐργασιῶν ὑπενθυμίζομεν ἰδιαιτέρως τὰς κλασσικὰς του μελέτας ἐπὶ τῶν μεταλλικῶν κραμάτων, ἐπὶ τῶν φαινομένων τῆς καύσεως καὶ ἐπὶ τῆς χημικῆς ἰσορροπίας, αἱ ὁποῖαι τὸν ὠδήγησαν εἰς τὴν διατύπωσιν τῆς γνωστῆς «ἀρχῆς τοῦ Le Chatelier».

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου ἠσχολήθη μὲ προβλήματα σχετικὰ μὲ τὴν μεταλλουργίαν τῶν κραμάτων τῶν τηλεβόλων καὶ ὀβίδων, συμβαλὼν οὐσιωδῶς εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος αὐτῶν.

Κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν ὑπῆρξεν ὁ ἐνθερμότερος ἐν Εὐρώπῃ ὀπαδὸς τῶν ἰδεῶν περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως τῆς ἐργασίας κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Ἀμερικανοῦ Fr. W. Taylor, διαδίδων καὶ ὑποστηρίζων τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ διὰ διαλέξεων καὶ δημοσιευμάτων.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ προλόγου τοῦ ἀναφερθέντος βιβλίου γράφει τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικὰ:

«Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πεντηκονταετοῦς καθηγεσίας μου ἐσκεπτόμην πάντοτε ὅτι ὁ ρόλος τοῦ καθηγητοῦ δὲν περιορίζεται εἰς τὸ νὰ διδάξῃ τὴν κεκτημένην ἐπιστήμην. Ὁ καθηγητῆς πρέπει νὰ ἐμπνέῃ εἰς τοὺς ἀκροατὰς του τὴν ἐμπιστοσύνην ἐπὶ τῆς χρησιμοποίησεως τῆς ἐπιστημονικῆς μεθόδου καὶ νὰ ἀναπτύξῃ τὰς διανοητικὰς τῶν ἰκανότητας, ἀντὶ νὰ προσπαθῇ μόνον νὰ φορτίξῃ τὴν μνήμην των».

A. ΚΩΝΣΤΑΣ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΟΣΟΥ ΤΗΣ ΓΛΟΥΤΕΝΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΤΗΡΟΥΜΕΝΩΝ ΑΛΕΥΡΩΝ

Παρά τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Χημικῆς Ἐπιμετείας καθηγητῶν κ. κ. Θ. Στασινοπούλου καὶ Σ. Γαλανοῦ ἐλάβομεν τὴν κάτωθι ἐπιστολὴν ἐν σχέσει μὲ τὸ ζήτημα τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ ποσοῦ τῆς γλουτένης κατὰ τὴν διατήρησιν τῶν ἀλεύρων, τὸ ἀνακινήθην διὰ τοῦ ἀρθροῦ τῶν κ. κ. Γ. Κουλλιᾶ καὶ Α. Στασινοπούλου.

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 7 τεύχει τοῦ περιοδικοῦ καὶ εἰς τὸ ἐν σελίδι 161 ἄρθρον τῶν χημικῶν κ. κ. Γ. Κουλλιᾶ καὶ Α. Στασινοπούλου ὑπὸ τὸν τίτλον «Παρατηρήσεις περὶ τῆς ἀλλοιώσεως τῆς γλουτένης καὶ τῆς ὀξύτητος κατὰ τὴν διατήρησιν τῶν ἀλεύρων» ἀναφέρεται ὅτι τὸ Γενικὸν Χημεῖον τοῦ Κράτους ἀπέστειλε πρὸς

τὸ ἐν Καλάμαις παράρτημά του ἔγγραφον, ἐν ᾧ ἐξετίθετο ἡ γνώμη τοῦ Συμβουλίου Χημικῆς Ἐπιμετείας ἐπὶ τῆς ἀλλοιώσεως ἢ μὴ τοῦ ποσοῦ τῆς γλουτένης τῶν διατηρουμένων ἀλεύρων, καὶ συγκεκριμένως ὅτι κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Συμβουλίου ἄλευρον παραμένον ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα ἐντὸς ἐσφραγισμένων φιαλιδίων, ὑπὸ τὰς συνθήκας ὑφ' ἃς διατηροῦνται ἐντὸς τῶν παραρτημάτων τοῦ Χημεῖου τοῦ Κράτους (δηλ. εἰς τὴν θερμοκρασίαν τοῦ περιβάλλοντος) οὐδὲν ὀφίσταται μείωσιν τῆς γλουτένης αὐτοῦ.

Διὰ τῆς μελέτης αὐτῶν οἱ ὡς ἄνω χημικοὶ τῶν κυλινδρομῶλων Μεσσηνίας «Εὐαγγελίστρια» Α.Ε. ἀποδεικνύουν ὅτι ἀντιθέτως ἡ γλουτένη ὀφίσταται μείωσιν σημαντικὴν καὶ μάλιστα διάφορον, ἀναλόγως τῆς ποιότητος τῶν σίτων ἐξ ὧν παρεσκευάσθη τὸ ἄλευρον, τοῦ εἶδους τῶν ἀλεύρων (λευκόν, πιτυροῦχον, μακαρονοποιίας), τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους κ.λ.

Τὰ ἀνωτέρω, εἶναι ἀληθῆς, ὅτι προξένησαν εἰς ἡμᾶς κατάπληξιν, διότι τοιαύτη ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου δὲν εἶχε ποτὲ ληφθῆ, οὔτε ἦτο δυνατόν νὰ ληφθῆ ἐφ' ὅσον καὶ εἰς τὰ μᾶλλον στοιχειώδη συγγράμματα τῆς Χημείας τῶν Τροφίμων ἀναφέρονται αἱ μεταβολαὶ ἃς ὀφίσταται ἡ γλουτένη κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν ἀλεύρων καὶ δὴ ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν τῆς διατηρήσεως.

Ἐκ τῆς μελέτης τοῦ παρὰ τῷ Συμβουλίῳ Χημικῆς Ἐπιμετείας σχετικοῦ φακέλου διεπιστώσαμεν ὅτι πάντα τὰ ἀνωτέρω ὀφείλονται εἰς λάθος κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν τῆς ἐν τῷ Συμβουλίῳ Χημικῆς Ἐπιμετείας γενομένης εἰσηγήσεως τοῦ Διευθυντοῦ κ. Ὁθωνος Μοδινού, ἥτοι ἐνῶ ἐν τῇ εἰσηγήσει ἀνεφέρετο ὅτι «ἐλάττωσις τῆς γλουτένης τῶν ἀλεύρων πιθανῶς ὀφείλεται εἰς τὴν πάροδον τοῦ χρόνου», ὡς εἶχεν ἀναφέρει καὶ τὸ Παράρτημα Καλαμῶν ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς πρώτης ἀναλύσεως, κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν ὑπὸ τοῦ γραφέως τῆς εἰσηγήσεως ταύτης εἰς τὰ πρακτικὰ τοῦ Σ.Χ.Υ. καὶ ἐν τῇ κοινοποιηθείσῃ ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου πρὸς τὸ Παράρτημα Καλαμῶν ἀντὶ τῆς λέξεως πιθανῶς ἀνεγράφη οὐδ' αὐτῶς».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ · ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Πρωτοπόροι τῶν ἐφευρέσεων καὶ ἀνακαλύψεων Χημείας καὶ Φυσικῆς (Τεύχος Α' σελ. 48, εἰκονογραφημένον δελτίον μετὰ προσωπογραφίῶν) ὑπὸ Δημ. Κ. Δάλαμα, Ἐπιμελητοῦ Ἀνοργάνου Χημείας Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἀθῆναι 1936. Σχῆμα 80ν, Δρχ. 50.

Τὸ βιβλίον τοῦτο, ὀδυνος ἐκυκλοφόρησεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ Α' τεύχος, ἔχει τὸν σκοπὸν ὅπως καταστήσῃ εὐρύτερον γνωστός, καὶ ἰδίως μεταξὺ τῶν σπουδαστῶν, ὄλους τοὺς μεγάλους ἐκείνους ἐπιστήμονας, οἵτινες κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα (1836-1936) ἔδωσαν σημαντικὴν ὠθησιν εἰς τὴν πρόοδον τῆς Φυσικῆς καὶ τῆς Χημείας. Εἰς τὸ ἀνά χειρας τεύχος μετὰ ἐξαιρετικῆς γλαφυρότητος ἐκτίθενται αἱ βιογραφίαι τῶν L. Foucault, P. Jablochhoff, H. Davy κ.λ., περιλαμβάνουσαι ὅλην τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ κοινωνικὴν δράσιν ἐκάστου ἐκ τῶν μεγάλων αὐτῶν ἐρευνητῶν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

Γ. Κ. Τερμεντζῆ. Ἡ βιομηχανοποίησις τοῦ καπνοσπόρου. Βιομηχανικὴ Ἐπιθεώρησις. Τεύχος 28, Ὀκτώβριος 1936, σ. 15-16 καὶ 29-30.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Εἰς τὸν Ἀκαδημαϊκὸν καὶ Καθηγητὴν τῆς Ἀνοργάνου Χημείας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Κωνστ. Δ. Ζέγγελην ἀπενεμήθη ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς Κυβερνήσεως τὸ ἀνώτερον παράσημον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ διὰ τὰς πολυτίμους ὑπὲρ τῆς Ἐπιστήμης ὑπηρεσίας αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τῆς 30ῆς Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. ἐψηφίσθη ὁμοφώνως, ὡς τακτικὸς καθηγητῆς αὐτῆς, ὁ μέχρι τοῦδε ἑκτακτος καθηγητῆς τῆς Χημείας τῶν τροφίμων κ. Σπυρ. Γαλανός.

Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ἐψηφίσθη ὑψηλῆς τῆς Φυσικῆς ὁ κ. Κ. Δ. Ἀλεξόπουλος.

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς αὐτῆς Σχολῆς τῆς 13ῆς Νοεμβρίου ἐ. ἔ. ἐλήφθη ἀπόφασις περὶ ἰδρύσεως ἑκτάκτου αὐτοτελοῦς ἔδρας Βιοχημείας. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐλήφθη κατόπιν σχετικοῦ περὶ τῆς ἐν λόγῳ ἔδρας ἐρωτήματος τοῦ Ἐπουργοῦ τῆς Παιδείας.